

Jeřáb opominutý

Sorbus omissa Velebil

Stupeň ohrožení: C1

POPIS

Jedno až několika kmenný stromek do 12 m výšky, s průměrem kmene do 30 cm. V mládí hladká, šedá borka poměrně brzy podélně rozpraskává. Letorosty jsou hnědé, řídce chlupaté, později olysávající, pupeny s řídce chlupatými okraji šupin. Čepel listů je široce eliptická až kosočtverečná, víceméně plochá, na líci zelená a téměř lysá, na rubu žlutošedě zelená a plstnatá, na vrcholu trojúhelníkovitá a špičatá, na bázi široce klínovitá, vzácně zaokrouhlená, průměrně 8,2-9,5 cm dlouhá a 6,1-7,4 cm široká, nejširší zhruba v polovině délky, pravidelně mělce laločnatá, s 9-11 páry postranních žilek, laloky jsou špičaté, jednou až dvakrát zubaté, zářez mezi druhým a třetím lalokem od řapíku je 0,3-0,5 cm dlouhý. Kvete v květnu. Květenství jsou bohatá, kompaktní, vypouklá, květy s přibližně 20 tyčinkami, prašníky jsou bledě žluté, semeník je polospodní, čnělky jsou dvě, zelenavě krémové, srostlé do 1/2-2/3 své délky. Plody jsou obvejcovité až téměř kulovité, často delší než široké, ve zralosti oranžové až oranžově červené.

Roste společně s oběma rodičovskými druhy. Jeřáb břek (*Sorbus torminalis*) se liší peřenoklanou čepelí, jeřáb dunajský (*Sorbus danubialis*) čepelí menší, tužší a především nelaločnatou. Od dalších hybridogenních (sub)endemických druhů ze skupiny *Sorbus latifolia* agg. popsaných z území ČR se liší široce eliptickými až kosočtverečnými listy a čepelí velmi mělce laločnatou, převážně s 9-11 páry postranních žilek a oranžovými až oranžově červenými plody.

EKOLOGICKÉ NÁROKY

Roste především ve světlých teplomilných doubravách asociací *Viscario-Quercetum*, *Sorbo torminalis-Quercetum* a *Luzulo albite-Quercetum*. Roztroušeně se vyskytuje zejména ve středních částech příkrých kamenitých svahů, sice převážně severní, severovýchodní a severozápadní expozice, ale upřednostňuje osluněné části porostů. Druh se vyskytuje v nadmořských výškách 200-290 m, což odpovídá 1. lesnímu vegetačnímu stupni, přičemž byl zaznamenán na ekologických řadách extrémní (1Z) a obohacené humusem (1A, 1D).

ROZŠÍŘENÍ

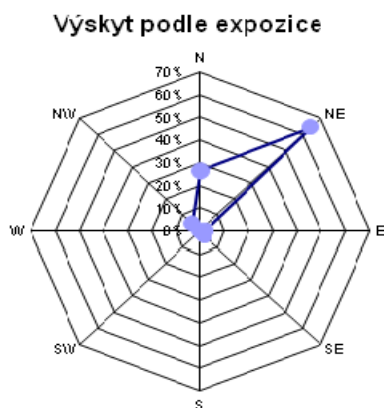
Endemický hybridogenní druh vyskytující se pouze na dvou skupinách mikrolokalit na levém břehu Vltavy u Roztok a Libčic nad Vltavou ve středních Čechách. Dohromady obě mikropopulace čítají přibližně 150 jedinců.

PŘÍČINY OHROŽENÍ

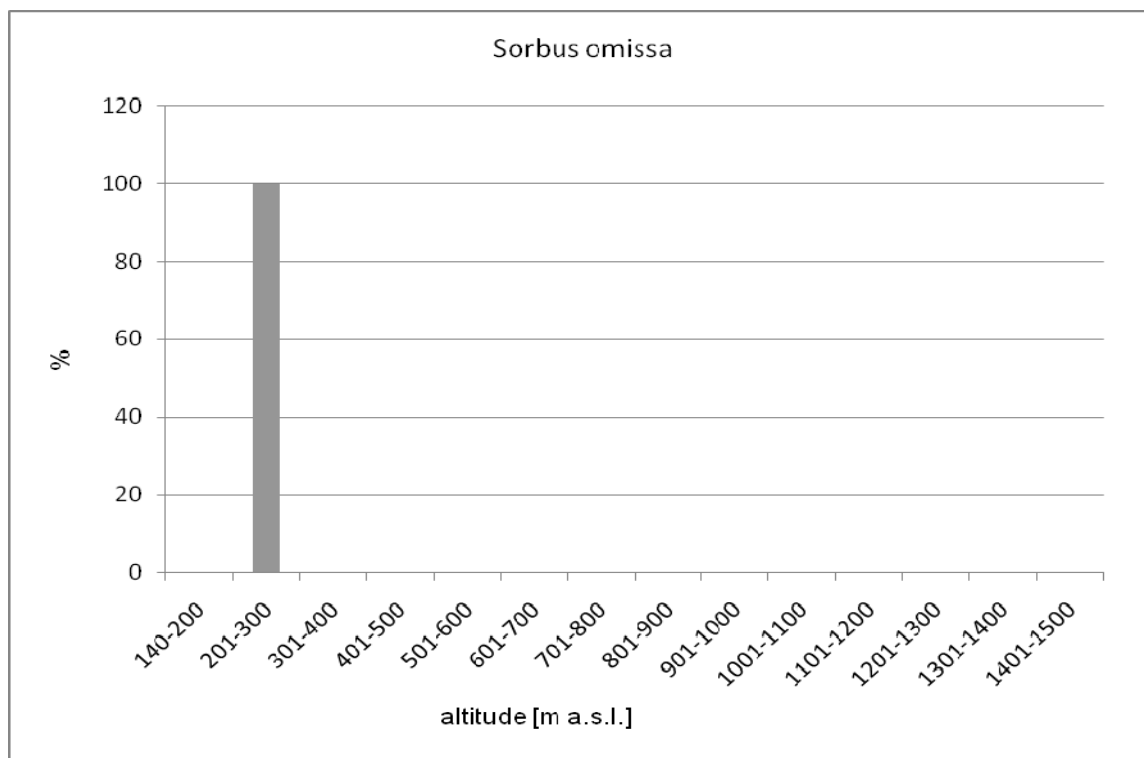
I když jeho lokality nejsou bezprostředně ohroženy, je vzhledem k výskytu na omezeném území a nevelkému počtu jedinců zařazen mezi kriticky ohrožené druhy květeny ČR. Druh nemá potenciál se šířit z důvodu absence vhodných biotopů. Generativní obnova je ohrožena poškozováním semen hmyzem, okusem semenáček zvěří. Lokalita si vyžaduje speciální lesnický management s vytvářením menších světlín, vyloučením holosečí.

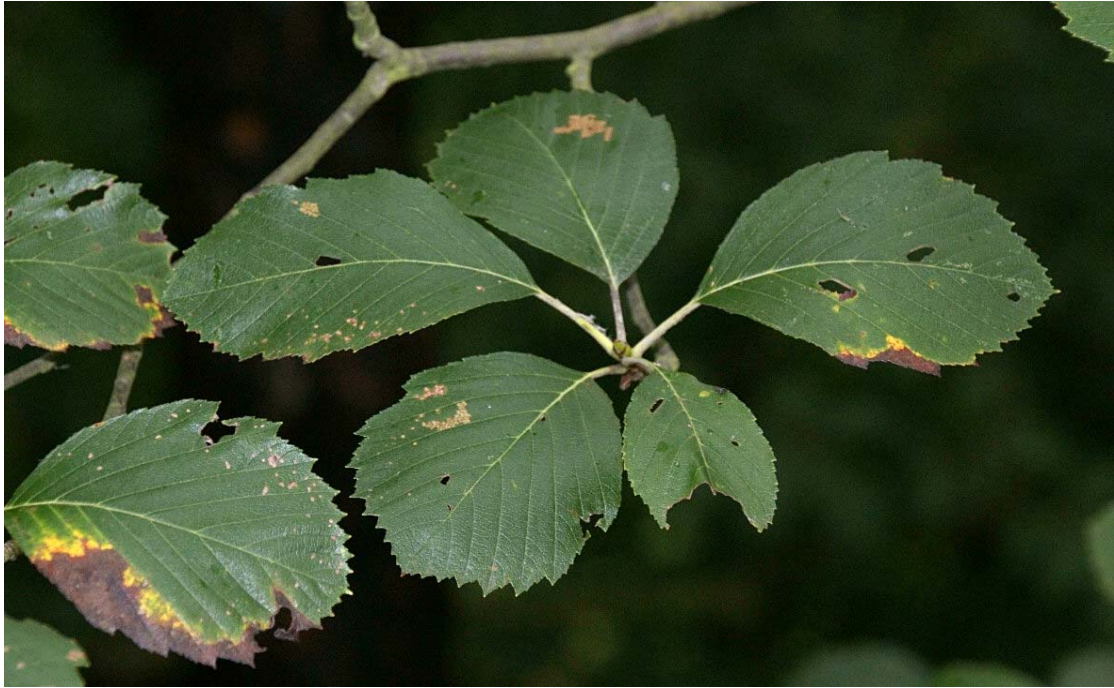
SEZNAM LITERATURY

Velebil J., 2012. *Sorbus omissa*, a new endemic hybridogenous species from the lower Vltava river valley. Preslia 84: 375–390.

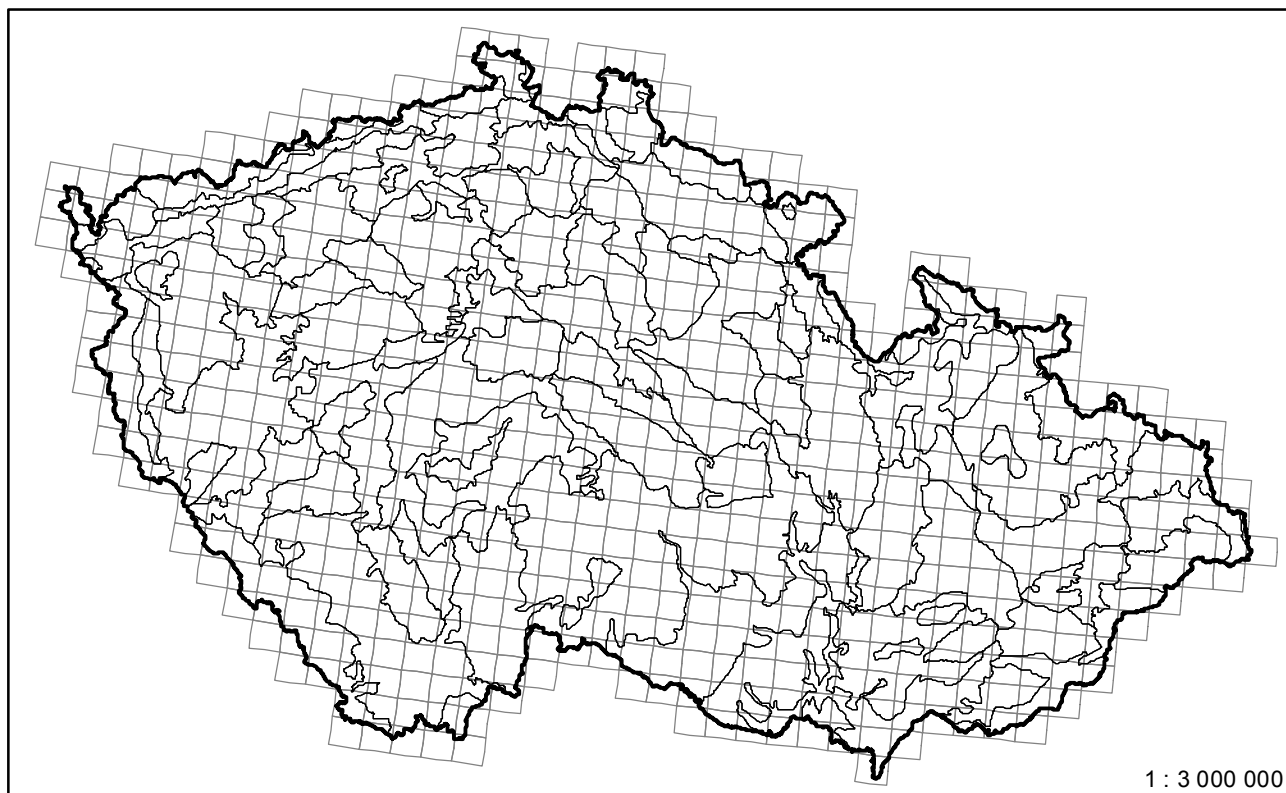

Výskyt podle nadmořské výšky

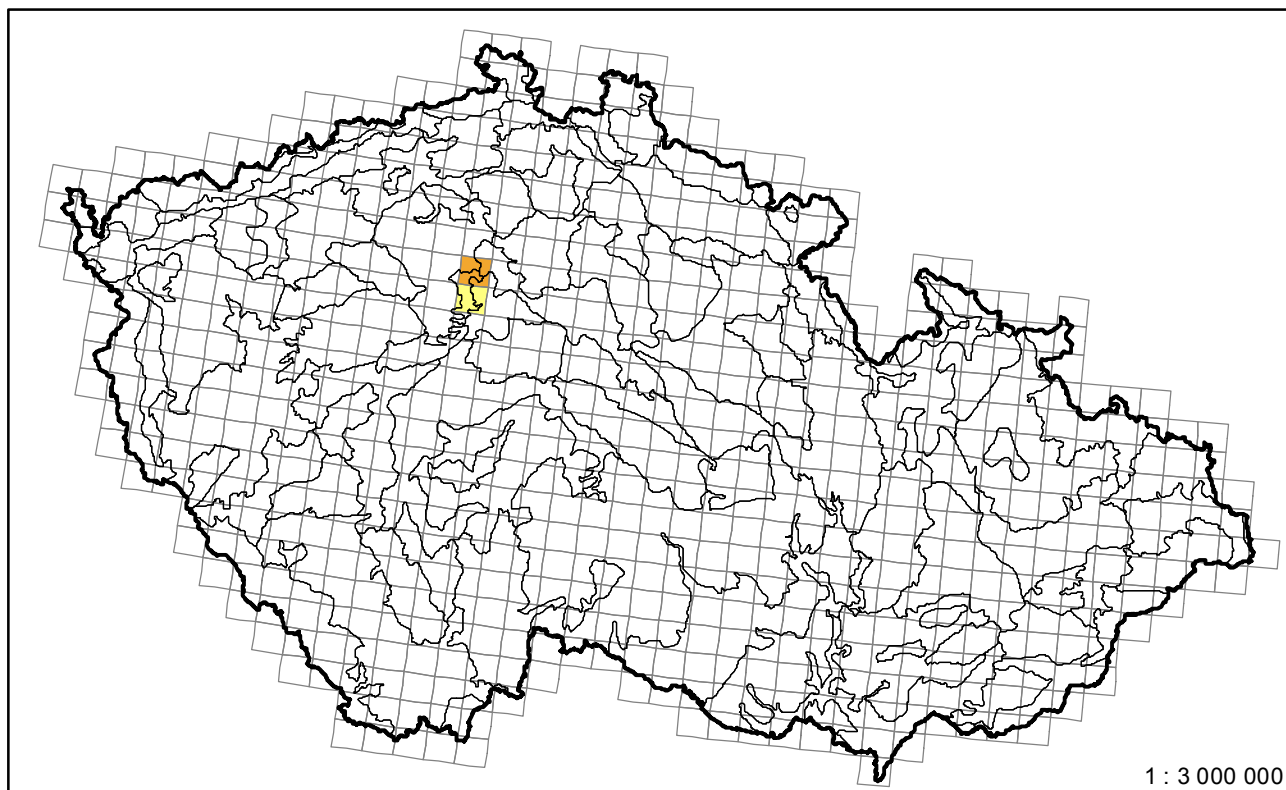

Výskyt do roku 2000

Výskyt po roce 2001

počet lokalit

1

3